

OBSAH

Úvodem [5]

I. ROČNÍK [7]

SVĚT HUDBY [10]

V koncertní síni [10] – Hudba kolem nás [12] – Elementární hudební projev [13] – Leoš Janáček: Říkadla [16] – Múžické aktivity a jejich rozvoj v předškolním věku [20] – Charakter a složky hudebního projevu [22] – Členitost hudební formy [24] – Fr. Chopin: Preludium A-dur [28] – Hudba a kouzla [28] – Návraty k dětství [31] – Bohuslav Martinů: Otvírání studánky [31] – Vrby se nám zelenají [35]

SPOJENÍ HUDBY S POHYBEM [37]

Hudba spojená s pracovním procesem [37] – Burlácká [38] – Hudba a pohyb [39] – Užítá hudba [40] – Dalcrozův systém [42] – Josef Suk: V nový život [43] – Hudba u kolébky [46] – Spi, mé malé poupě [47] – Bedřich Smetana: Ukolébavky z opery Hubička [48] – Pastuší kolíbka [52]

POHLED DO MINULOSTI TANCE [54]

Hudba a tanec [54] – Osamostatnění taneční hudby [55] – Taneční suity [56] – G. F. Händel: Sarabanda [60] – J. J. Froberger: Sarabanda [63] – Barokní suita [64] – J. S. Bach: III. orchestrální suita [65] – Menuet [66] – W. A. Mozart: Menuet z Haffnerovy symfonie [68] – Čtyři koně jdou [70]

NEJZNÁMĚJŠÍ TANCE 19. STOLETÍ [71]

Tance 19. století [71] – Fr. Chopin: Prání [74] – Běži voda, běži [78] – Česká polka [79] – Kdyby byl Bavorov [79] – Tanec a jeho idealizace

[80] – B. Smetana: Jiřinková polka, Polka Fis-dur z cyklu Salonní polky
[80] – Taneční inspirace [82] – České tance B. Smetany [83] – Hezká
jsi, Andulko, bejvala [84] – Medvěd [84] – Co je po takové panence
[85] – Furiant [85] – Sedlák, sedlák, sedlák [86] – Ant. Dvořák:
VI. symfonie D-dur, 3. věta [89 – Vosy, vosy, vosy [90] – Kucmoch [92]

TANEC V OPEŘE A BALET [93]

Opera a tanec na scéně [93] – Z dějin opery [93] – P. I. Čajkovskij
[97] – Balet a výrazový tanec [99] – Igor Stravinskij: Svěcení jara
[102] – Igor Stravinskij [105] – Jak pták se vznáší nad mořem loď (lidová
fecká taneční píseň Kalamatianos) [109]

SPOLEČENSKÉ FUNKCE HUDBY [110]

Společenské funkce hudby [110] – Esteticko-komunikační funkce hudby,
estetické normy [112]

II. ROČNÍK [115]

HUDBA A SLOVO

V ELEMENTÁRNÍCH PROJEVECH [117]

Kouzelná slova a slůvka [118] – B. Martinů: Česká říkadla, Písníčky pro
dětský sbor [120] – B. Martinů: Zavírání lesa [122] – Orffův systém
[126] – Tvořivé hry s rytmem, melodií, se slovem a pohybem [127] –
Nástrojové soubory a hudební nástroje dětského instrumentáře [132] –
Specifičnost souboru dětských nástrojů [133] – C. Orff: Carmina burana
[134]

TYPY A FORMY PÍSNÍ [138]

Pisně lidové a písně skladatelů [138] – Písně zlidovělé [138] – V. J.
Rosenkranc: Češka [139] – Národopisné oblasti [140] – Sedlák z Prahy
jede [141] – Káčo, Káčo [142] – Pas sa, stará [143] – A ti kluci
[144] – Společenské funkce a ráz lidových písní [144] – Proč, kalino,
v struze stojíš [145] – Proč kalina v struze stojí [146] – Proč kalina
v strouze stojí [146] – Ó láska, láska [147] – Ej, hory, hory [147] –
Ej, darmo mi je [147] – Kodályův systém [148] – Mistři písňové tvorby
[150] – Fr. Schubert: Zastaveničko [153] – R. Schumann: Když hledím
do tvých dlouhých řas [158] – R. Schumann: Tak oko mé plačící [160] –
Joh. Brahms: Marné zastaveničko [162] – M. P. Musorgskij: Panenka
[168] – Česká písňová tvorba [172] – Kde domov můj, Nad Tatrou sa
blýska [173] – B. Smetana: Z svých písní trůn ti udělám [174] – Ant.
Dvořák: Když mne stará matka [179] – B. Martinů: Rosička [184]

FUNKCE ZPĚVU V DĚJINÁCH LIDSTVA [187]

Kolektivizující funkce zpěvu [187] – Ktož jsú boží bojovníci [188] – Povstaň, povstaň, veliké město pražské [189] – Zpěvy revoluce [190] – Internacionála [191] – Dělnické písně [191] – Zpěv – projev citu [191] – Seikilova píseň [192] – P. Eben: Stratilat jsem milého [193] – Andělíku rozkochaný [195] – Pěvci lásky (trobadori, trubéri, minnesängri, meistersingri) [195] – Raimbault de Vaqueiras: Kalenda maya [196] – Moniot d'Arras: Byl vlahý máj [197]

HUDBA A SLOVO NA SCĚNĚ [201]

Počátky opery [201] – Cesty opery [202] – G. F. Händel: Vábi vlídný stín [203] – Ch. W. Gluck: Jak mám žít bez Eurydiky [206] – W. A. Mozart: Figarova svatba [212] – Opera v 19. století [217] – M. P. Musorgskij: Boris Godunov [219] – B. Smetana – tvůrce české národní opery [223] – B. Smetana: Libuše [225] – Operní tvorba B. Smetany [227] – Smetana a Dvořák [228] – Ant. Dvořák: Rusalka [229] – Antonín Dvořák [231] – Naši mistři opery 20. století (L. Janáček, B. Martinů) [233] – Eug. Suchoň: Krůtnava [236] – Leoš Janáček [238] – Hudba a divadelní hra [242] – Josef Suk: Radúz a Mahulena [242] – L. v. Beethoven: Egmont [245] – Melodram [247] – Ot. Jeremiáš: Romance o Karlu IV. [249] – Improvizace melodramu [252] – Hudební divadlo: opereta, hudební revue, muzikál [254] – Jar. Ježek: Hej, pane králi [255] – Jar. Ježek: Stonožka [257]

MONUMENTÁLNÍ VOKÁLNĚ INSTRUMENTÁLNÍ FORMY [262]

Oratorium, kantáta [262] – Kantáta a oratorium ve 20. stol. [265] – S. Prokofjev: Vyjdu já tam v pole bělavé (Alexandr Něvskij) [268] – Symfonie s vokální složkou [273]

UMĚNÍ VOKÁLNÍ POLYFONIE [274]

Homofonie a polyfonie [274] – Počátky vokální polyfonie [276] – Sekretář Jana Lucemburského (G. de Machaut) [279] – G. de Machaut: Jestliže žal mě sužuje [280] – Hudba epochy renesance [282] – Giov. Pierluigi da Palestrina: Píseň písní [283] – Renesanční skladby v učebnici Sborový zpěv [286] – Kánon [287]

III. ROČNÍK [291]

HUDEBNÍ NÁSTROJE V MINULOSTI A SOUČASNOSTI [293]

O hudebních nástrojích [293] – Melodika vokální a instrumentální [295] –
Ve městě a ve vukolí [295] – Až já budu nade dvorem [296] – Rodina
fléten [297] – První rozmach svěbytné instrumentální hudby [299] –
G. Gabrieli: Sonata pian e forte [300] – Rodina pozounů [302] –
Instrumentální hudba barokního období u nás [303] – P. J. Vejvanovský:
Serenáda in C [304] – Trubka a její rodina [306] – Transponující
nástroje [306] – Barokní concerto grosso [307] – G. F. Händel: Concerto
grosso op. 6, č. 2 [307] – Housle a smyčcové nástroje nové doby [310] –
Viola [312] – Violoncello [313] – J. S. Bach: Koncert d-moll pro dvoje
housle a smyčcový orchestr [315] – Johann Sebastian Bach [317]

ROZVOJ NÁSTROJOVÉ VIRTUOZITY [321]

Od baroka ke klasicismu [321] – Klávesové nástroje [323] – Sonáta pro
klavír [324] – Klavír romantiků [325] – Fr. Chopin: Etuda c-moll
op. 10, č. 12 [326] – Vrcholy virtuozity [328] – Putování za Paganiniho
Capricciem a-moll [331] – Dřevěné dechové nástroje [333]

KOMORNÍ HUDBA [336]

Typy komorních skladeb [336] – A. Corelli: Gavota z triové sonáty op. 4,
č. 5 [338] – Od triové sonáty k smyčcovému kvartetu [339] – Joseph
Haydn [340] – Od klasicismu k romantismu v komorní tvorbě [342] –
Joh. Brahms: Sonáta d-moll pro housle a klavír [344] – Běžnější typy
skladeb pro komorní soubory [346]

VNÍMÁNÍ HUDEBNÍHO DÍLA [348]

Podmínky vnímání hudby [348] – Hudební paměť [349]

VZTAH HUDEBNÍHO DÍLA K MIMOHUDEBNÍM NÁMĚTOVÝM OBLASTEM [352]

Sepětí hudebního díla s životem společnosti [352] – Programní prvky v hudbě
[353] – A. Vivaldi: Čtvero ročních dob, Jaro [354] – Programní tendence
v hudbě 19. století [356] – H. Berlioz: Fantastická symfonie [356] –
Symfonická báseň [357] – Techniky a inspirace programní hudby [358] –
Antonín Dvořák: Vodník [364] – Smetanova Má vlast – český příspěvek
světové programní hudbě [368]

ESTETICKÁ VÝCHOVA
A JEJÍ VÝZNAM PRO ROZVOJ OSOBNOSTI [372]

Estetická hodnota [372] – Múzičká a estetická výchova [373] –
Arteterapie a muzikoterapie [374] – Jak na nás působí hudba [376]

IV. ROČNÍK [379]

HRAVOST A TVOŘIVOST [381]

Vztah hravosti a tvořivosti [381] – Náměty k rozvíjení tvořivosti v oblasti
múzičkých činností [383]

ZÁKLADNÍ PRINCIPY
STAVBY HUDEBNÍHO DÍLA [386]

Sledování základních principů stavby hudebního díla [386] – B. Smetana :
Polka Vzpomínka na Plzeň [387] – W. A. Mozart: Menuet z „Haffnerovy
symfonie“ [391] – B. Britten: Průvodce mladého člověka orchestrem [394] –
Homofonie – polyfonie [398] – Fuga [400] – Passacaglia [402] –
Vít. Novák: Jihočeská suita, Pochod Táborů [402]

KLASICKÉ INSTRUMENTÁLNÍ FORMY
A JEJICH PROMĚNY [404]

Cyklická forma sonáty [404] – Malá a velká třídlíná písňová forma [405] –
Rondo [405] – L. v. Beethoven: Koncert pro klavír a orchestr C-dur, 3. věta
[406] – Ludwig van Beethoven [407] – Odkaz klasicismu ve století 19.
a 20. [416] – Ant. Dvořák: Symfonie Z Nového světa [417] – Vozíčku,
ke mně leť [421] – Vývojové tendence v komorní hudbě [422] – Tvůrčí
inspirace hudbou minulosti [424] – S. Prokofjev: Klasická symfonie [424] –
B. Martinů: Dvojkonzert pro dva smyčcové orchestry, klavír a tympány [425] –
Podněty hudby minulosti v tvorbě Paula Hindemitha [426]

JAZZ A JAZZOVÉ INSPIRACE [427]

Kořeny jazzu [427] – Z historie jazzu [430] – Jazz a hudba koncertní
[432]

NOVÉ POHLEDY NA LIDOVOU PÍSEŇ [434]

Nástrojový doprovod lidové písně [434] – Přístup Leoše Janáčka a Vítězslava
Nováka [434] – Skladatel a lidová slovesnost [435] – Inspirace lidovou
písní a hudbou, zpracování lidové písně [436] – Lad. Vycpálek: Sirotek [436] –

B. Martinů [436] – B. Bartók [437] – Lidové umění u nás v dnešní době [437] – Zelené sem sela (dopr. L. Janáček) [438] – Ej, láska, láska (doprovod L. Janáček) [440] – Ta naše lavečka (dopr. L. Janáček) [442] – Štidiry (dopr. Vít. Novák) [443] – Nevdávej se, má panenko (upravil V. Trojan) [445] – Kerá je tá vězdička má (dopr. P. Eben) [448] – Kalina (dopr. S. Prokofjev) [450]

HUDBA NA PŘEDĚLU [453]

Nové proudy v hudbě 20. století [453] – Arnold Schönberg a seriální hudba [453] – Hledání nových cest [456] – Čtvrttónová hudba [456] – Elektroakustické kompozice [457] – Podíl improvizace – aleatorika [457]

HUDBA A PÍSNĚ PRO DĚTI V TVORBĚ SKLADATELŮ 20. STOLETÍ [459]

Zájem předních skladatelů 20. století o tvorbu pro děti a mládež [459] – Soutěže mladých instrumentalistů a dětských sborů [461] – Hudební mládež [461]

HUDBA V BOJI O POKROK A O MÍR [463]

Skladby inspirované bojem proti fašismu [463] – Boj za mír a mírové budování v písních [465] – Blízko je už cíl [465]

ŽIVÁ HUDBA MINULOSTI [467]

Zájem dneška o tvorbu minulých věků jako významnou kulturní hodnotu [467] – Zvukový záznam pomáhá zpřístupnit hudbu minulosti i současnosti [468]

SHRNUJÍCÍ PŘEHLEDY K JEDNOTLIVÝM SLOHOVÝM OBDOBÍM [470]

Starověk [470] – Doba románská [470] – Gotika [470] – Renesance [471] – Barok [471] – Klasicismus [472] – Romantismus [473] – 20. století [474]

CHVÁLA HUDBY – CHVÁLA KRÁSNÉHO SLOVA [476]